

Interpreting and Dealing with Generation Gap in The Family by Adolescents

Hossein Afrasiabi*

Fatemeh Adelhah**

Abstract

The purpose of this research is to understand the perspective and how teenage girls dealing with the generation gap. The current research is a qualitative study that was conducted in Yazd city. 29 teenage girls aged 13 to 17 participated in in-depth interviews and focus group. The data was analyzed with a constructive grounded theory approach. The seven main categories emerging from the data are comparative self-improvement, social worries, adaptation and personal improvement, resistance and escape, sexual restriction, family disorder, value reflexivity. Distinctive self-construction was also considered as core category. Adolescents experience suffering mixed with growth when faced with generational difference, and in fact, we witness two distinct ways of facing generational difference, one leads to personal growth or adaptation in the family environment, and the other leads to resistance. Adolescents who experience personal growth often acquire new skills to cope with their parents' differences. Living in the context of the media makes teenagers compare themselves with their peers at the global level.

Keywords: Generation gap, Generation, Adolescents, Values, Family.

* Professor of Sociology, Department of Sociology, Faculty of Social Sciences, Yazd University, Yazd, Iran
(Corresponding Author), hafrasiabi@yazd.ac.ir

** M.A. Candidate of Sociology, Department of Sociology, Faculty of Social Sciences, Yazd University,
Yazd, Iran, adelkhah@stu.yazd.ac.ir

Date received: 21/02/2024, Date of acceptance: 02/11/2024

Introduction

Generational differences and their associated challenges in contemporary society, particularly within families, have attracted significant attention from researchers and sociologists. A generation, as a social cohort sharing common experiences, exerts a profound influence on the beliefs, values, and attitudes of its members. Over time, rapid social, cultural, and technological changes have accentuated these generational disparities. These differences, commonly referred to as the generation gap, can lead to intergenerational tensions and misunderstandings. In Iran, as in many other societies, the generational gap is particularly pronounced between adolescents and their parents. This study aims to delve deeper into the experiences of Iranian adolescent girls in navigating these generational gaps. By exploring how these young women perceive and interpret the differences between themselves and their parents, this research seeks to contribute to a better understanding of the challenges faced by adolescents as they negotiate these generational boundaries. The significance of this research lies in its potential to provide valuable insights into the experiences and challenges faced by adolescent girls as they navigate the complexities of generational gaps.

Materials & Methods

This qualitative, interpretive study aims to gain a deep and meaningful understanding of the experience of the generational gap among Iranian adolescent girls. The grounded theory approach, as conceptualized by Charmaz, has been employed, wherein concepts and theories are directly extracted from the data, and the researcher does not seek to confirm pre-existing hypotheses. Participants (13-17-year-old girls) were purposively selected based on specific characteristics such as age, gender, family background, and socioeconomic status to ensure a diverse range of perspectives on the research topic. Theoretical sampling was also employed to further enhance the richness of the data. Two methods were used to collect data: Semi-structured interviews: These interviews were conducted based on a general framework, but the researcher was also able to adapt their questions based on the participants' responses and Focus groups. Participants were grouped together to discuss the research topic, allowing for the exploration of group dynamics and shared perspectives. Data analysis was conducted using a grounded theory approach, which involved the following steps: Open coding: Raw data was examined line-by-line to identify initial concepts. Axial coding: Identified concepts were categorized,

3 Abstract

and relationships between them were explored. Selective coding: A core category or overarching theme was developed to provide a comprehensive framework for understanding the phenomenon. Theoretical saturation: Data collection continued until no new categories or properties emerged.

Discussion & Result

The data analysis revealed that encountering generational differences among adolescents is associated with a complex interplay of challenges and growth. Adolescents engaged in identity formation by comparing themselves to their peers, often leading to a heightened sense of individualism that can conflict with parental expectations. Female adolescents reported experiencing more parental and societal control, resulting in heightened social anxiety and reduced social participation. These adolescents demonstrated a tendency to re-evaluate values, lifestyles, fashion choices, music preferences, and leisure activities. Family dysfunction was found to exacerbate generational gaps and intensify adolescent distress. A total of 85 concepts were extracted from the data, which were subsequently categorized into seven core categories. The seven core categories that emerged from the data analysis were: comparative self-improvement, social worries, adaptation and personal improvement, resistance and escape, sexual restriction, family disorder, value reflexivity. Distinctive self-construction was also considered as core category.

Conclusion

This study identified two primary coping mechanisms among adolescents facing generational gaps: growth-oriented adaptation and resistance-based avoidance. In the growth-oriented approach, adolescents develop new skills while navigating differences with their parents, whether motivated by financial gain, seeking escape from conflict, or achieving a mutually agreeable understanding through constructive dialogue. However, adaptation can also manifest as passive compliance to maintain parental respect, indicating a degree of resignation. This coping strategy often results in the development of improved communication, artistic, and social skills.

Conversely, some adolescents struggle to adapt and engage in conflict with their parents, leading to self-harm, loneliness, and depression. This pattern is particularly prevalent in dysfunctional families characterized by divorce, parental addiction, or remarriage. Leveraging the widespread influence of media, adolescents construct distinct identities by comparing themselves to peers both domestically and

internationally through social media. This process fosters a global perspective and enables adolescents to break free from the constraints of their immediate environment, developing unique styles and values. As a result, they become less reliant on social judgment and prioritize individualism. However, the societal context remains traditional, with parents, particularly in the case of daughters, exerting control to avoid social stigma and reinforce patriarchal norms. This parental control hinders the development of adolescents' social interaction skills. Nevertheless, a significant finding of this study is the potential of generational gaps to facilitate the development of a distinct and mature identity in adolescents.

Bibliography

- Abbasi Esfanjir, Asghar, Sam, Shima, & Amirian, Reyhaneh. (2013). Generation gap in values: Comparison of the young and elderly. *Journal of specialized social science*, 10(38), 162-185. [In Persian].
- Abu Aleon, Turkey, Weinstock, Michael, Manago, Adriana M, & Greenfield, Patricia M. (2019). Social change and intergenerational value differences in a Bedouin community in Israel. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 50(5), 708-727.
- Aflakifard, Hossein, Mirshajafari, Seyed Ebrahim, Saadatmand, Zahra & Kheshti Arai, Narges. (2013). Abstraction of Intergenerational Education in Curriculum Era: A Qualitative Research. *Journal of New Approaches in Educational Administration*, 4(15), 217-248. [In Persian]
- Ahmadi, Habib, Iman, Mohammad Taghi, Nazli, Mansour & Zanganeh, Mohammad. (2023). A Sequential Explanatory study of the Cultural Values Gap between Mothers and Girls. *Sociology of Education*, 9(1), 99-112.[In Persian]
- Al-Lawati, Suad. (2019). Understanding the psychology of youths: Generation gap. *International Journal of Psychology and Counselling*, 11(6), 46-58.
- Amir Mazaheri, Amir Massoud & Manjezipour, Zainab. (2016). Social factors affecting the generational gap (a case study of parents and youth aged eighteen to twenty four (18 to 24) in Dezful city). *Socio-Cultural Changes*, 13(1), 1-16. [In Persian]
- Arjmandi, Hassan, Hassanpour, Mohsen , Arjomand Siapoush, Eshaq & Arjomand Siapoush, Bahareh (2013). Generation Gap and its Effective Socio-cultural Factors Involved among the Students of Andimeshk I.A.U, *Sociological Studies of Youth Journal*, 4(11), 29-48.[In Persian]
- Bakhtiari, Ameneh, & Nasiri, Bahareh. (2018). The effect of using intelligent software Mobile (telegram and Instagram) in creating a generation gap girl with their mothers (Case Study: girls in Golestan Cultural Center). *Journal of Research in Educational Systems*, 12(Special Issue), 951-967. [In Persian]
- Danesh, Parvaneh, Zakeri Nasrabadi, Zahra, and Abdollahi, Azimeh Sadat (2014). Sociological Analysis of the Generational Gap in Iran. *Sociological Cultural Studies*, 5(3), 1-30. [In Persian]

5 Abstract

- Etemadifard, Seyyed Mehdi & Hosseinzadeh, Hesam. (2021). Attitude to the Body: Generational Differences or Conflicts (Study of Generational Attitude toward Adolescent Embodiment in Tehran). *Quarterly of Social Studies and Research in Iran*, 10(2), 471-497. [In Persian]
- Etezady, Ali, Shaw, F Atiyya, Mokhtarian, Patricia L, & Circella, Giovanni. (2021). What drives the gap? Applying the Blinder–Oaxaca decomposition method to examine generational differences in transportation-related attitudes. *Transportation*, 48, 857-883.
- Ghareyazi, Haideh, tajodin, Mohammad Baqer, & Shekar beugi, Aliyeh. (2022). The generation lived experience in the light of cultural transformation The case study :compare the generations of the 40 ,s and 70 , s for 14 area of Tehran. *Women's Strategic Studies*, 25(97). [In Persian]
- Habibi, Fatemeh, Akvani, Hamdaleh, Nikfar, Jaseb, & Bagherydolatabadi, Ali. (2023). Explain and Evaluate the components of generation gap in interaction with virtual social networks with emphasis on the political component(Case study: Citizens of Tehran). *Strategic Management Studies of National Defence Studies*, 13(51), 115-91. [In Persian]
- Heydarabadi, Abolghasem, Ramazanpour, Amin, Mojtavavi, Seyedeh Somayeh, & Firouzmand, Majid (2015). A Study of the Generational Gap Phenomenon and Its Social Factors among Parents and Students (Case Study: Students of Islamic Azad University, Babolsar), *Social-Cultural Changes (Iranian)*, 12(2), 43-66. [In Persian]
- Howe, Neil, & Strauss, William. (1992). *The new generation gap*. ATLANTIC-BOSTON.
- Jamshidiha, Gholam Reza, Khalegh Panah, K.. (2010). Generational change and social identity in kurdistan: the study of the youths in the city of saqiz. *Youths, culture and society research*, -(3), 53-81. [In Persian]
- Jan Alizadeh Choobbbasti, Heydar, and Soliemani Beshli, MohammadReza. (2010). Generation gap: Illusion or reality?; *Sociological of Studies of youth*, 1(1), 63-99. [In Persian]
- Kaffashi, Majid .(2015). A Survey on Effective Social and Cultural Factors in Generation Gap in Tehran. *Quarterly Journal of Woman and Society*, 6(21), 67-86. [In Persian]
- Kravčenko, Karina, & Jarasiunaite-Fedosejeva, Gabija. (2022).Generational attitudes towards homosexuality across Europe: Why individual and country-related factors matter?. *Global journal of sociology*, 12(1), 12-30.
- Mannheim, Karl. (1998). The sociological problem of generations. *In Essays on the sociology of knowledge* (pp. 163-196). Taylor Francis Books UK.
- Mehri, Bahar and Rahmani, Sahar .(2012). A study on the generation gap from the religiosity point of view (two generations of 70s and 90s). *Sociological studies of youth (Jame Shenasi Motaleate Javanan)*, 3(6), 9-36. [In Persian]
- Moeidfar, Saeid. (2005). Generation gap or generation discontinuity. *Nameh-ye Olum-e Ejtamai*, New(24), 55-79. [In Persian]
- Mostakhdamin Hosseini, Hamid, Savadian, Parvin, & Karimian, Habibollah. (2022). Generation gap and lived experience of Semnani parents from cyberspace. *Journal of Policing and Social Studies of Women and Family*, 10 (1), 1-28. [In Persian]

- Parkhami, Daud & Derakhshan, Fatemeh. (2021). Investigating the social cleavage and the factors affecting it; Case study: Tehran. *Applied Sociology*, 32(3), 1-26. [In Persian]
- Perveen, Kausar, Usman, Naila & Aftab, Rabia. (2013). Interaction pattern and generation gap between offspring and parents. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 5(1).
- Popescu, Alexandra. (2019). The brief history of generation—defining the concept of generation. An analysis of literature review. *Journal of Comparative Research in Anthropology and Sociology*, 10(02), 15-30.
- Rabbani Khorasgani, Ali, & Mohammadzadeh Yazd, Atefeh. (2012). A Qualitative Study of Generational Value Gap between Mothers and Daughters in Mashhad, With an Emphasis on Religious Values. *Journal of Applied Sociology*, 23(2), 65-88. [In Persian]
- Raghfar, Hossein, and Babapour, Mitra (2014). The intergenerational analysis of urban household expenditure by using the Pseudo panel. *Journal of Applied Economics Studies in Iran*, 3(10), 177-199. [In Persian]
- Rahbar, Abbasali, Khormshad, Mohammadbaqer, Adami, Ali, and Vali, Ali (2020). Explanation of Generation Different Based on Identity Values in Today's Iranian Society. *National Studies Journal*, 21(81), 47-65. [In Persian]
- Rahim, Muhammad, & Tareen, Muhammad Alam. (2022). Social Change and its effects on Generation Gap in the Pashtun Society of Balochistan. *International Research Journal of Management and Social Sciences*, 3(2), 111-124.
- Saroukhan, Bagher & Sedaghatifard, Mojtaba (2010). Generation gap in iranian family; approaches and theories. *Social sciences bulletin*, 3(4), 7-31. [In Persian]
- Sohrabzadeh, Mehran, Parnian, Leila, Niazi, Mohsen, Khajeh Nouri, Bijan & Sadeghi Deh Cheshmeh, Sattar (2019). Qualitative studies Generation Gap among girls (case study: Kermanshah city). *Quarterly Journal of Woman and Society*, 10(37), 1-28. [In Persian]
- Strauss, William, Howe, Neil. (1991). *Generations : the history of America's future, 1584-2069*. New York: Morrow.
- Strauss William, & Howe, Neil. (1997). *The Fourth Turning: What the Cycles of History Tell Us About America's Next Rendezvous with Destiny*: Crown.
- Turki, Ruholah & AhmadiShekouh, Ali. (2017). Generation gap and influencing factors among students of English language schools; Southeast region of Tehran. *Nations Research*, 34(3), 105-118. [In Persian]
- Twenge, Jean M. (2013). The evidence for generation me and against generation we. *Emerging Adulthood*, 1(1), 11-16.
- Twenge, Jean M. (2017). Have smartphones destroyed a generation. *The Atlantic*. <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2017/09/has-the-smartphone-destroyed-a-generation/534198/>
- van Twist, Amanda van Eck Duymaer, & Newcombe, Suzanne. (2021). Strauss-Howe generational theory. URL: <https://www.cdamm.org/articles/strauss-howe> (accessed: 19.11. 2022)

تفسیر و نحوه مواجهه نوجوانان با شکاف نسلی در خانواده

حسین افراسیابی*

فاطمه عادل‌خواه**

چکیده

هدف این پژوهش فهم دیدگاه و نحوه مواجهه دختران نوجوان با شکاف نسلی است. پژوهش حاضر مطالعه‌ای کیفی است که در شهر یزد انجام شده است. در این پژوهش ۲۹ دختر نوجوان ۱۳ تا ۱۷ سال مشارکت داشتند. روش جمع‌آوری داده مصاحبه عمیق و گروه متمرکز است. داده‌ها با رویکرد داده بنیاد پراگماتیستی تحلیل شد. هفت مقوله اصلی برآمده از داده‌ها عبارت‌اند از هویت‌یابی فرازمینه‌ای، هراس اجتماعی، سازگاری و ارتقاء فردی، مقاومت و گریز، محدودیت جنسی، نابسامانی خانوادگی، بازاندیشی ارزشی. بر ساخت خویشتن متمایز نیز به عنوان مقوله مرکزی در نظر گرفته شد. نوجوانان در مواجهه با تفاوت نسلی رنج آمیخته با رشد را تجربه میکنند و در واقع شاهد دو شیوه متمایز مواجهه با تفاوت نسلی هستیم؛ یکی منجر به رشد شخصی یا سازگاری در محیط خانواده و دیگری منجر به مقاومت می‌شود. نوجوانانی که رشد شخصی را تجربه می‌کنند اغلب مهارت‌های جدیدی برای کنار آمدن با تفاوت‌های والدین خود کسب می‌کنند. زندگی در بستر رسانه، باعث می‌شود تا نوجوانان خود را با همسالان خود در سطح جهانی مقایسه کنند.

کلیدواژه‌ها: شکاف نسلی، نسل، نوجوانان، ارزش‌ها، خانواده.

* استاد جامعه‌شناسی، دانشگاه یزد، یزد، ایران (نویسنده مسئول)، hafrasiabi@yazd.ac.ir

** دانشجوی کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه یزد، یزد، ایران، adelkhah@stu.yazd.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۰۲، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۱۲

۱. مقدمه

نسل، نیرویی قدرتمند در پویایی اجتماعی و بستری برای تغییرات فرهنگی است. جوامع با تغییر نسل‌ها، تحول می‌یابند و خود را برای شرایط جدید آماده می‌کنند. بسیاری از تحولات ارزشی و فرهنگی، در بستر جابجایی نسل‌ها رخ می‌دهد. تعاملات موثر بین‌نسلی می‌تواند زمینه‌ساز استمرار هویت و سرزندگی فرهنگی باشد. با وجود این، تغییرات سریع فرهنگی و اجتماعی ناشی از توسعه فناوری در سال‌های اخیر، پدیده شکاف نسلی را بیش از پیش مورد توجه قرار داده است.

هرچند تعریف مورد توافق از مفهوم نسل وجود ندارد (Popescu, 2019: 2)، می‌توان گفت نسل، یک دامنه سنی و واحد جمعیتی است که در دوره سنی مشابه هستند. اعضای یک نسل اجتماعی، رویدادها و تأثیرات اجتماعی مشابهی را تجربه می‌کنند. در نتیجه، احتمالاً باورها، رفتارها و هویت اجتماعی مشترکی دارند. نسل‌های اجتماعی با تجارب جمعی و تأثیر آن تجربیات بر ارزش‌ها و نگرش‌هایشان مشخص می‌شود (van Twist & Newcombe, 2021: 3). نسل، فاصله سنی میان والدین و فرزندان آن‌ها که مدت‌زمانی بین بیست تا سی سال است را در برمی‌گیرد. از این‌رو حداقل سه نسل (فرزندان، والدین و والدین والدین) در زندگی هر فرد حضور دارد (کریستوفر و پاینده، ۱۳۸۰: ۶). نسل‌ها با یکدیگر متفاوت‌اند و این تفاوت‌ها به شکاف نسلی تعبیر می‌شود؛ شکاف نسلی به معنای تفاوت در باورها، ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای افراد نسل‌های مختلف است (Al-Lawati, 2019: 47). اصطلاح «شکاف نسل‌ها» را اولین بار کارل مانهایم (Karl Mannheim) در سال ۱۹۲۳ در کتاب «مسئله نسل‌ها» به کار برد. مانهایم این ایده را بررسی کرد که افرادی که در دوره‌های تاریخی مختلف به دنیا می‌آیند و رشد می‌کنند، جهان‌بینی و دیدگاه‌های متفاوتی دارند (van Twist & Newcombe, 2021: 3). مانهایم مفهوم وحدت نسلی را توسعه داد که یک نسل را شبیه به یک طبقه اجتماعی می‌داند. او بر نقش سن به عنوان یک عامل تعیین‌کننده در شکل دادن به تجربیات، تفکر، رفتار و اقدامات تاریخی فرد تأکید داشت (Popescu, 2019: 2). شکاف نسلی یک پدیده اجتماعی است که به دلیل تغییرات سریع در جامعه، فناوری و فرهنگ در طول زمان به وجود می‌آید. هر نسل تجربیات، دیدگاه‌ها و شیوه تفکر منحصر به فرد خود را دارد که ممکن است با نسل‌های قبلی متفاوت باشد. تفاوت‌های نسلی می‌تواند در جنبه‌های مختلف زندگی، از جمله سبک‌های ارتباطی، ترجیحات کاری، مهارت‌های فنی و تعاملات اجتماعی آشکار شود (Al-Lawati, 2019: 47).

تفسیر و نحوه مواجهه نوجوانان با شکاف نسلی ... (حسین افراسیابی و فاطمه عادل‌خواه) ۹

کانون اصلی شکاف نسلی هر جامعه، دگرگونی نظام ارزشی است (ساروخانی و صداقتی فرد، ۱۳۸۸: ۱۱). شکاف نسلی به معنای وجود تفاوت‌های دانشی، گرایشی و رفتاری مابین دو نسل با وجود پیوستگی‌های کلان متأثر از ساختارهای اجتماعی، فرهنگی و تاریخی است (آزادارمکی، ۱۳۹۸: ۱۴۱).

ایران در چهار دهه گذشته تحولات گوناگون اقتصادی، اجتماعی سیاسی از جمله انقلاب اسلامی، جنگ تحمیلی، تحریم اقتصادی، تحولات جمعیتی و نوسانات اقتصادی را تجربه کرده است. تحولات مختلف اقتصادی و سیاسی مسلماً تأثیرات متفاوتی در بین نسل‌ها و مراحل زندگی داشته‌اند؛ از این رو شرایط رفاهی متفاوتی توسط گروه‌های سنی مختلف تجربه می‌شود (راغفر و باباپور، ۲۰۱۶: ۱۷۸). از منظر فرهنگی متغیرهایی مانند تماس‌های فرهنگی، وسایل ارتباط جمعی و استفاده از آن‌ها، مسافرت و تحصیل افراد در هر کدام از نسل‌ها می‌تواند منجر به تغییر ارزش‌ها، شکاف ارزشی و شکاف نسلی شود (امیر مظاهری و منزجری پور، ۱۳۹۵: ۱۴).

در ایران پژوهش‌های متعددی درباره شکاف نسلی منتشر شده است. در این پژوهش‌ها، وضعیت شکاف نسلی (دانش و همکاران، ۱۳۹۳، ساروخانی و صداقتی فرد، ۱۳۸۸، جان علی زاده چوب بستی و همکاران، ۱۳۹۰، معیدفر، ۱۳۸۳) و عوامل موثر بر شکاف نسلی (بختیاری و نصیری، ۱۳۹۷، کفاشی، ۱۳۹۴، ترکی و احمدی، ۱۳۹۷، حیدرآبادی و همکاران، ۱۳۹۴، ارجمندی و همکاران، ۱۳۹۲، پرچمی و درخشان، ۱۴۰۰) با رویکرد کمی، مورد بررسی قرار گرفته است. تحقیقات کیفی محدودی نیز انجام شده که از جمله به موضوعاتی همچون تفاوت‌های ارزشی (ربانی و محمد زاده یزد، ۱۳۹۱ و مهری و رحمانی، ۱۳۹۱)، شکاف تربیتی (افلاکی فرد و همکاران، ۱۳۹۲) و تجربه زیسته تفاوت نسلی (سهراب زاده و همکاران، ۱۳۹۸، قره یاضی و همکاران، ۱۴۰۲) پرداخته‌اند. در زمینه تجربه شکاف نسلی دختران دهه هشتاد (نوجوانان) و نحوه مواجهه آنان با شکاف نسلی، بویژه مبتنی بر تفسیر و فهم خود آنان نیاز به مطالعات بیشتری است.

پژوهش حاضر به درک عمیق‌تر تفاوت‌های نسلی از دیدگاه دختران نوجوان کمک می‌کند و بینش‌های ارزشمندی را در مورد تجربیات، تفسیرها و دیدگاه‌های آن‌ها در مورد این پدیده پیچیده ارائه می‌دهد. در این تحقیق در پی شناسایی حوزه‌هایی هستیم که دختران نوجوان تفاوت نسلی خود و والدین‌شان را درک کرده‌اند.

همچنین پژوهش حاضر با هدف پی بردن به اینکه چگونه این تفاوت‌ها را تفسیر می‌کنند و به آنها پاسخ می‌دهند انجام شده است.

پژوهش حاضر بر پرسش‌های پژوهشی زیر تمرکز دارد: دختران نوجوان چه فهم و برداشتی از تفاوت نسلی خود و والدینشان دارند؟ دختران نوجوان دلایل این تفاوت نسلی را چگونه تفسیر می‌کنند؟ چه عوامل خاصی در ایجاد این شکاف درک شده نقش دارند؟

۱.۱ پیشینه تجربی

تحولات سریع فرهنگی و اجتماعی و فاصله گرفتن دیدگاه‌های نسلی، موجب شده تا پژوهش‌های متعددی در این زمینه منتشر شود. حبیبی و همکاران (۱۴۰۲) در بررسی شکاف نسلی در تعامل با شبکه‌های اجتماعی مجازی با تأکید بر مولفه سیاسی در شهروندان تهران، پرداختند و دریافتند که شاخص کل اختلاف ارزش‌های مقوم شکاف نسلی در گروه‌های سنی مورد بررسی کم بوده و بنابراین تفاوت نسلی وجود دارد نه شکاف نسلی؛ همچنین یافته‌ها نشان می‌دهد مدت زمان استفاده، نوع استفاده، انگیزه و هدف استفاده از فضای مجازی و سن افراد بر میزان شکاف نسلی تأثیر دارد. نتایج مطالعه احمدی و همکاران (۱۴۰۲) نشان داد تفاوت سرمایه و ساختار توزیع قدرت نقش مهمی در شکاف ارزش‌های فرهنگی بین مادران و دختران داشتند. نتایج پژوهش مستخدمین حسینی و همکاران (۱۴۰۱) نشان می‌دهد فضای مجازی موجب به وجود آوردن سه نوع شکاف با عنوان «تفاوت در ارزش، تفاوت در پیش و تفاوت در کنش» میان والدین و فرزندان شده است که پیامد آن تضعیف کنش‌های عاطفی، سست شدن بنیان خانواده و افزایش خشونت‌های خانوادگی است. رهبر و همکاران (۱۳۹۹) نشان می‌دهند که تفاوت‌های معناداری بین نسل جوان و نسل‌های گذشته وجود دارد. مفاهیمی مانند فردیت‌گرایی، مدرن‌گرایی، ذهنیت مقایسه‌گرا از جمله مفاهیمی است که باعث تفاوت تفسیر نسبت به ارزش‌ها در دو نسل جوان و بزرگسالان می‌شوند. مطالعه سهراب‌زاده و همکاران (۱۳۹۸) نشان داد که شرایطی مانند استقلال عمل، خودشیفتگی، مخاطره‌گرایی، مصرف‌گرایی و تضاد جنسیتی باعث شکاف در روابط دختران با والدین می‌شود. مطالعه‌ی امیر مظاهری و منجری پور (۱۳۹۴) نشان داد که شکاف بین‌نسلی با عواملی مانند مدرنیزاسیون، افزایش فردگرایی، گسترش وسایل ارتباط جمعی، وضعیت شغلی مادر و میزان درآمد ماهیانه خانواده رابطه‌ای معنی‌دار دارد. پژوهش عباسی اسفجیر و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد که دو

تفسیر و نحوه مواجهه نوجوانان با شکاف نسلی ... (حسین افراسیابی و فاطمه عادلخواه) ۱۱

گروه سنی از نظر ارزش‌های فردی تفاوت معناداری با هم دارند. ربانی و محمدزاده یزد (۱۳۹۱) نتایج نشان داد که نقش مادران در انتقال ارزش‌های دینی به دخترانشان بسیار مؤثر است و اختلاف در ارزش‌های دینی بین دختران و مادران تأثیر چندانی در روابط آنها ندارد. اعتضادی و همکاران (۲۰۲۱) در مطالعه‌ای به بررسی شکاف نسلی در نگرش نسل هزاره و نسل X پرداختند که نتایج نشان داد در حالی که تفاوت‌های آماری معنی داری در نگرش بین دو نسل وجود دارد، شکاف‌ها به اندازه‌ای نیست که افکار عمومی نشان می‌دهد.

ابو الیون (Abu Aleon) و همکاران (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای به بررسی تأثیر تفاوت نسلی بر ارزش‌های فرهنگی در میان جامعه بادیه‌نشین اسرائیل پرداختند که نتایج نشان می‌دهد در نسل‌های جدید تغییری به سمت ارزش‌های فردگرایانه مرتبط با جنسیت، مانند برابری و نقش‌های انتخابی صورت گرفته است. پروین (Perveen) و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی به مطالعه نظرات، دیدگاه‌ها و عملکرد جوانان در مورد شکاف نسلی در شهر کراچی (Karachi) پاکستان پرداختند که نتایج نشان می‌دهد که وضعیت اقتصادی - اجتماعی، ساختار خانواده، الگوی روابط والد و فرزند، تفاوت سنی والد و فرزند تأثیر زیادی بر شکاف نسلی دارد.

در پژوهشی با عنوان تغییر اجتماعی و اثرات آن بر شکاف نسلی در جامعه پشتون بلوچستان، رحیم (Rahim) و تارین (Tareen) (۲۰۲۲) به ارزیابی شکاف نسلی در جامعه پشتون‌های بلوچستان پرداخته‌اند که نتایج نشان می‌دهد؛ شکاف نسلی در این جامعه وجود دارد و بر نسل قدیم تأثیر منفی بیشتری دارد. افراد مورد مطالعه از نداشتن همکاری فرزندان و دوری والدین در زمینه‌های مختلف زندگی شکایت دارند و این موضوع بر روابط بین دو گروه سنی تأثیر می‌گذارد. کراوچنکو (Kravčenko) و جراسیونایت فدوسوژوا (Jarasiunaite-Fedosejeva) (۲۰۲۲) در تحقیقی در بین ۲۷ کشور اروپایی به مطالعه‌ی نگرش‌های نسل‌های مختلف نسبت به همجنس‌گرایی پرداختند. نتایج نشان می‌دهد نسل جدید نسبت به نسل قبل خود پذیرش بیشتری نسبت به همجنس‌گرایی دارد.

۲.۱ فضای مفهومی تحقیق

نظریات گوناگونی درباره مسئله تفاوت نسلی وجود دارد که سعی در تبیین چگونگی شکل‌گیری تفاوت نسلی دارد. این نظریه‌ها بینشی اولیه در شناخت پدیده شکاف نسلی فراهم می‌کنند.

کارل مانهایم (Mannheim, Karl) از مشهورترین نظریه‌پردازان در مطالعات نسل است. از دیدگاه مانهایم، شکاف نسلی بخشی اجتناب‌ناپذیر از تغییرات اجتماعی است و می‌تواند نیروی مثبتی برای پیشرفت و نوآوری باشد. مانهایم به تأثیر بافت تاریخی بر شکل‌دهی جهان‌بینی و تجربیات افراد متعلق به نسل‌های مختلف تأکید می‌کند. به گفته مانهایم، هر نسلی بر اساس شرایط اجتماعی، فرهنگی و سیاسی منحصر به فرد، شکل می‌گیرد. نسل‌های مختلف اغلب خود را با جنبش‌ها و ایدئولوژی‌های اجتماعی خاصی که در سال‌های شکل‌گیری آن‌ها رواج دارند، همسو می‌کنند (Mannheim, 1998:166). این جنبش‌ها و ایدئولوژی‌ها ارزش‌ها، باورها و نگرش‌های آن‌ها را نسبت به مسائل مختلف اجتماعی، سیاسی و فرهنگی شکل می‌دهند. به عنوان مثال، جنبش حقوق مدنی، جنبش فمینیستی و جنبش‌های زیست محیطی تأثیر عمیقی بر جهان‌بینی و تجارب نسل‌هایی داشته که فعالانه در آن‌ها مشارکت داشتند. رویدادهای تاریخی، به ویژه حوادث آسیب‌زا، تأثیر عمیقی بر جهان‌بینی افراد متعلق به نسل‌های مختلف می‌گذارد. هر نسلی دارای آگاهی جمعی یا مجموعه‌ای مشترک از ارزش‌ها و باورها است که آن‌ها را از نسل‌های دیگر متمایز می‌کند. این آگاهی جمعی از طریق تجربیات و چالش‌هایی که یک نسل خاص در طول سال‌های شکل‌گیری خود با آن مواجه است، شکل می‌گیرد. شکاف نسلی می‌تواند منبع تنش و درگیری باشد، به ویژه در دوران نوجوانی که افراد در حال توسعه هویت خود و به دنبال استقلال هستند. تفاوت در ارزش‌ها، سبک‌های ارتباطی و هنجارهای فرهنگی می‌تواند سوء تفاهم‌ها و مشکلاتی را در روابط بین نسلی ایجاد کند (Mannheim, 1998:180).

نیل هاو (Neil Howe) و ویلیام اشتراوس (William Strauss) در کتاب «نسل‌ها: تاریخ آینده آمریکا، ۱۵۸۴ تا ۲۰۶۹» تحلیلی از چرخه‌های نسلی و تأثیر آن‌ها بر جامعه ارائه کردند. نظریه آن‌ها نشان می‌دهد که نسل‌ها فقط گروه‌های تصادفی از افراد نیستند، بلکه نیرویی جمعی هستند که تاریخ، فرهنگ و تغییرات اجتماعی را شکل می‌دهند (Strauss & Howe:1991:73). از نظر آن‌ها خلق و خو و ارزش‌های جامعه با توجه به ویژگی‌های نسل غالب تغییر می‌کند. تاریخ در چرخه‌های تکرارشونده از چهار کهن الگوی نسلی آشکار می‌شود: پیامبر (Prophet)، کوچ‌نشین (Nomad)، قهرمان (Hero)، و هنرمند (Artist)، Strauss (9: 1997: Howe). این کهن الگوها شخصیت‌های نسلی متمایز را نشان می‌دهند که بر اساس رویدادها و روندهای اجتماعی خاص هر دوره، شکل می‌گیرد (Strauss:1997:12).

تفسیر و نحوه مواجهه نوجوانان با شکاف نسلی ... (حسین افراسیابی و فاطمه عادلخواه) ۱۳

ژان تونگ (Jean Twenge)، روان‌شناس و نویسنده آمریکایی، به دلیل تحقیقاتش در مورد تفاوت های نسلی، به ویژه با تمرکز بر ویژگی ها و رفتارهای هزاره ها (متولدین ۱۹۸۰-۱۹۹۰) و نسل Z (۱۹۹۵-۲۰۱۲) شناخته شده است. به گفته تونگ، ظهور فردگرایی و خود محوری یکی از ویژگی های تعیین کننده این نسل جوان است. نسل های اخیر نیز به طور قابل توجهی انتظارات بالاتری برای دستاوردهای آموزشی و حرفه ای آینده دارند، حتی اگر دستیابی واقعی به این اهداف تغییر نکرده باشد. تغییرات اجتماعی، مانند افزایش مادی گرایی، نفوذ رسانه های اجتماعی، و فرهنگی که بر ابراز خود و رضایت شخصی تأکید دارد، به این تغییر دامن زده است. تونگ نشان می دهد که این تغییرات منجر به احساس حق طلبی و خودشیفتگی در بین نسل های جوان و همچنین کاهش همدلی و کاهش ارزش های جامعه محور شده است (Twenge, 2013: 15). یکی از جنبه های کلیدی که توسط نظریه تونگ برجسته شده است، تأثیر فناوری و رسانه های اجتماعی بر نسل های جوان است. او به مطالعه ی نسل iGen یا نسل Z می پردازد. این نسل به متولدین سال های ۱۹۹۵ تا ۲۰۱۲ که با گوشی های هوشمند و رسانه های اجتماعی بزرگ شده اند اطلاق میشود (Twenge, 2017: 20). با در دسترس بودن گسترده تلفن های هوشمند، پلتفرم های رسانه های اجتماعی و اتصال مداوم، افراد جوان تر در دنیای دیجیتالی بزرگ شده اند که به شدت بر افکار، رفتارها و روابط آنها تأثیر می گذارد. این قرار گرفتن دائمی در معرض ارتباطات مجازی می تواند منجر به کاهش توانایی در برقراری ارتباط موثر رو در رو و ایجاد روابط معنادار شود که به شکاف نسلی کمک می کند (Twenge, 2017: 9). در دسترس بودن تلفن های هوشمند باعث شده است که نوجوانان به صورت مجازی در ارتباط باشند و نیاز به تعاملات اجتماعی فیزیکی را کاهش دهد. این تغییرات به گروه خاصی از نوجوانان محدود نمی شود بلکه در میان قومیت ها، زمینه های اقتصادی و موقعیت های جغرافیایی مختلف مشاهده می شود. دوستیابی در بین نوجوانان امروزی نیز کاهش یافته است. نوجوانان امروزی به دلیل تغییر در اقتصاد و شیوه فرزندپروری، بزرگسالی را به تاخیر می اندازند. به طور کلی، نظریه تونگ با بررسی ویژگی ها و تجربیات خاص نوجوانان و بزرگسالان جوان، به درک تفاوت های نسلی کمک می کند و چالش های منحصر به فردی را که ممکن است هنگام عبور از شکاف نسلی با آنها مواجه شوند، روشن می کند.

۲. روش تحقیق

مبنای معرفت‌شناختی پژوهش حاضر، تفسیرگرایی است و با رویکرد کیفی و روش داده‌بنیاد (چارمز، ۱۳۹۹) اجرا شده است. به منظور انتخاب مشارکت‌کنندگان در ابتدا از شیوه نمونه‌گیری هدفمند و بعد از شکل‌گیری مقوله‌های اولیه، از نمونه‌گیری نظری استفاده کردیم. مشارکت‌کنندگان دختران ۱۳-۱۷ ساله هستند که به صورت داوطلبانه با ما مشارکت کردند. و میدان مطالعه، دو مدرسه دخترانه شهر یزد به نام‌های دبیرستان برازنده مقدم دوره دوم و حاج یدالله پسران است. مدارس در محله آزادشهر و خیابان معراج واقع گردیده‌اند که اغلب ساکنان این منطقه از طبقات پایین هستند، در واقع اغلب ساکنان این منطقه را طبقه کارگر شکل می‌دهد. علت انتخاب این دو مدرسه در دسترس بودن نمونه‌ها بود. جهت گردآوری داده‌ها از مصاحبه نیمه ساخت‌یافته استفاده شد و ۱۵ نفر شرکت داشتند. افراد مورد مطالعه براساس در دسترس بودن و تمایل آنان به مصاحبه انتخاب شدند. سعی بر آن بود تفاوت‌های فردی نیز به هنگام انتخاب مشارکت‌کنندگان در نظر گرفته شود و طیف متنوعی از دانش‌آموزان در تحقیق گنجانده شوند؛ همچنین سعی بر آن شد، دانش‌آموزانی که دارای نابسامانی‌های خانوادگی چون طلاق، فوت والدین، اعتیاد والدین و اختلافات خانوادگی هستند نیز در در تحقیق مشارکت داده شوند تا تحقیق صدای آنان نیز باشد. مدت‌زمان مصاحبه‌های فردی بین ۲۰ تا ۴۵ دقیقه بود. با اکثر مشارکت‌کنندگان دو مرتبه مصاحبه صورت گرفت. علاوه بر مصاحبه فردی، از مصاحبه گروهی (Focus group) با دو گروه ۷ نفره از دختران پایه هشتم مدرسه حاج یدالله پسران نیز استفاده شد. اجرای گروه متمرکز حدوداً یک ساعت نیم به طول انجامید. مشارکت‌کنندگان در مصاحبه عمیق نیز ۶ نفر دانش‌آموز پایه یازدهم انسانی بودند که در مدرسه برازنده مقدم تحصیل می‌کردند و با پدر و مادر زندگی می‌کردند. ۴ نفر نیز دانش‌آموز پایه نهم و ۵ نفر نیز دانش‌آموز پایه هشتم مدرسه حاج یدالله پسران بودند. تحصیلات والدین اغلب مشارکت‌کنندگان دیپلم بود. و همه در محله آزادشهر و اسکان سکونت داشتند که از طبقات کارگر و پایین شهری هستند، همچنین بخشی از جمعیت این محله‌ها را کارگران مهاجر تشکیل می‌دهد.

مصاحبه‌ها با رضایت مشارکت‌کنندگان ضبط و کلمه به کلمه پیاده‌سازی شد. با رعایت اصل رازداری و حفظ گمنامی مشارکت‌کنندگان، این مراحل انجام و در مرحله آخر با روش داده بنیاد داده‌ها را تحلیل کردیم. ابتدا به کدگذاری داده‌ها به صورت خط به خط و شناسایی مفاهیم و مقوله‌های برآمده از داده‌ها پرداختیم که به کدگذاری باز معروف است.

تفسیر و نحوه مواجهه نوجوانان با شکاف نسلی ... (حسین افراسیابی و فاطمه عادلخواه) ۱۵

در مرحله بعد به گروه‌بندی دسته‌بندی‌های شناسایی‌شده در مرحله قبل و شناسایی روابط بین آن‌ها پرداختیم (کدگذاری متمرکز). سپس به توسعه یک مقوله اصلی یا چارچوب مفهومی که روابط بین مقوله‌ها و مفاهیم شناسایی‌شده پرداختیم؛ در مرحله بعد به جمع‌آوری داده‌های اضافی برای اصلاح و توسعه مقوله‌ها پرداختیم. جمع‌آوری داده‌ها را تا رسیدن به اشباع نظری ادامه دادیم.

ارزیابی اعتبار یافته‌ها و مقوله‌های برساخته، از طرق مختلفی انجام شد. داده‌های خام نگهداری و ذخیره شدند و قابلیت دسترسی به آن‌ها برای بررسی تفسیرهای پژوهش فراهم است. از تکنیک کنترل اعضاء نیز برای ارزیابی اعتبار یافته‌ها استفاده شد. بدین منظور مقوله‌ها و یافته‌های تحقیق در اختیار ۳ نفر از مشارکت‌کنندگان که به آن‌ها دسترسی داشتیم قرار گرفت تا آنها را براساس تجربه خود از پدیده مورد مطالعه ارزیابی کنند. به‌منظور رعایت اصول اخلاقی افراد مورد مطالعه داوطلبانه با شرکت در پژوهش موافقت کردند و این موافقت بر اساس آگاهی کامل از اهداف تحقیق انجام گرفت؛ اطلاعات مشارکت‌کنندگان محرمانه می‌ماند و در تحقیق نیز از اسم مستعار استفاده شد.

جدول ۳-۱ مشخصات مشارکت‌کنندگان

شماره مشارکت‌کنندگان مصاحبه فردی	نام مستعار	پایه تحصیلی	شماره مشارکت‌کنندگان در مصاحبه گروهی	نام مستعار	پایه تحصیلی
۱.	مهسا	نهم	۱۶	آرزو	هشتم
۲.	مهدیه	نهم	۱۷	مهلا	هشتم
۳.	بهار	نهم	۱۸	آیدا	هشتم
۴.	کیانا	نهم	۱۹	زینب	هشتم
۵.	نازیلا	هشتم	۲۰	زهره	هشتم
۶.	حنانه	هشتم	۲۱	زهره	هشتم
۷.	سحر	هشتم	۲۲	یسنا	هشتم
۸.	فاطمه	هشتم	۲۳	فرناز	هشتم
۹.	آوا	هشتم	۲۴	محبوبه	هشتم
۱۰.	شقایق	یازدهم	۲۵	هانیه	هشتم
۱۱.	مهناز	یازدهم	۲۶	فریبا	هشتم
۱۲.	نگین	یازدهم	۲۷	ساناز	هشتم
۱۳.	آرام	یازدهم	۲۸	رها	هشتم
۱۴.	صبرا	یازدهم	۲۹	مریم	هشتم

شماره مشارکت‌کنندگان مصاحبه فردی	نام مستعار	پایه تحصیلی	شماره مشارکت‌کنندگان در مصاحبه گروهی	نام مستعار	پایه تحصیلی
۱۵.	سارا				

۳. یافته‌ها

تحلیل داده‌ها نشان داد که مواجهه تفاوت نسلی در میان نوجوانان رنجی آمیخته به رشد را به همراه دارد. در این فرایند نوجوان به شکل‌دهی هویت متمایز خود از طریق مقایسه خود و نوجوانان دیگر می‌پردازد. آنچه در میان نوجوان پر رنگ است، فردگرایی حاکم بر زندگی آنان است که منجر به تعارض با والدین میشود. نوجوانان دختر کنترل بیشتری از سوی خانواده و جامعه دریافت میکنند که منجر به هراس از حضور در جامعه و مشارکت اجتماعی کمتر میشود. نوجوانان در برخی ارزش‌ها، سبک زندگی، سلیقه پوشش، موسیقی و گذران اوقات فراغت بازاندیشی کرده‌اند. در این میان نابسامانی خانوادگی منجر به شکاف نسلی بیشتر و رنج بیشتر برای نوجوان می‌شود.

از تحلیل داده‌ها ۸۵ مفهوم و از تحلیل مفاهیم ۷ مقوله و از بین آن‌ها مقوله مرکزی استخراج شد. ۷ مقوله اصلی که داده‌ها و تحلیل در قالب آن دسته‌بندی شد عبارت‌اند از: هویت‌یابی فرازمینه‌ای، هراس اجتماعی، سازگاری و ارتقاء فردی، مقاومت و گریز، محدودیت جنسی، نابسامانی خانوادگی، بازاندیشی ارزشی.

جدول ۴-۱ خلاصه مفاهیم و مقوله‌ها

مقوله مرکزی	مقوله	مفاهیم
هویت‌یابی فرازمینه‌ای	هویت‌یابی فرازمینه‌ای	توجه به خواسته خود، عدم توجه به زندگی دیگران، احترام به سبک‌های متفاوت زندگی، بی‌توجهی به قضاوت اجتماعی، خودیابی با تمرکز بر رسانه‌ها، کنترل گریزی، سبک زندگی متمایز، تأکید بر استقلال، مقایسه زندگی واقعی و مجازی دیگران، مقایسه خود با نوجوانان دیگر کشورها.
	هراس اجتماعی	نقد، عدم پذیرش صرف، مقابله با تحمیل عقیده، ترس از اجتماع، عدم ارتباط سازنده، خجالتی شدن، لطمه به آینده، عدم اطمینان به دیگران، ترس، حس افسردگی، حس تنهایی، حس بی‌ارزشی، ناامیدی، حس بی‌پنهایی، ترس از تنهایی بیشتر، احساس طرد
	سازگاری و ارتقای فردی	مراجعه به مشاور، کوتاه آمدن، عقب‌نشینی والدین، گوش دادن به حرف والدین، ایجاد سرگرمی برای خود، صحبت در آرامش، یادگیری طراحی،

مقوله مرکزی	مقوله	مفاهیم
		کمانچه، دف، ادیت، شنا و ورزش، بلاگری کردن، کتاب خواندن، فیلم دیدن
	مقاومت و گریز	بداخلاقی، دزدیدن، خشونت، دعواکردن، بحث کردن، پنهان کاری، سانسور کردن خود، قهر کردن، تنها ماندن، گوشه گیری، تنهایی، گریه کردن
	محدودیت جنسیتی	ترس از آبرو، ترس از قضاوت، کنترل گری، زشت دانستن کافه رفتن، ترجیح دختر خانگی، مرد سالاری خانواده، عدم حق انتخاب فرزند، تبعیض بین دختر و پسر، سخت گیری به فرزند دختر
	نابسامانی خانوادگی	بی ثباتی پدر، دعوا و مشاجره، نبودن طولانی مدت، نبود پیوند عاطفی، نبودن در مهمانی و جمع خانوادگی، غیبت پدر، کنترل بیشتر مادر، نفرت از پدر، احساس اضافی بودن
	بازاندیشی ارزشی	نگرش مثبت به امور همجنسگرایانه، ضرورت دوستی باجنس مخالف از دید دختران ضرورت دوستی برای جامعه پذیری، وقت گذارانی با همسالان ضرورت است، ضرورت رابطه عاطفی در نوجوانی، مشاغل فراجنسیتی شدند، نگاه برابرطلبانه، صحبت از امور جنسی تابو نیست

۱.۳ هویت یابی فرازمینه‌ای

منظور از هویت یابی فرازمینه‌ای آن است که نوجوانان به منظور ساخت هویت متمایز خویش، خود را محدود به بستر محلی و شهر خود نمی‌کنند؛ بلکه بدین منظور آنان به مدد رسانه‌ها فراتر از بستر خویش می‌اندیشند و هویت خود را شکل می‌دهند و هویت آنان متفاوت از والدین‌شان شکل می‌گیرد. این مقوله شامل مفاهیم توجه بیش از حد به نیازها و خواسته‌های شخصی، عدم توجه به همدلی با اعضای خانواده، عدم احترام به نظرات دیگران، بی‌توجهی به قضاوت‌های اجتماعی و مشارکت کمتر در کارهای خانگی می‌شود. نوجوانان در طی مقایسه‌ای که به منظور ساخت هویت مستقل خود انجام می‌دهند ویژگی فردگرایی را در خود تقویت کرده و آنچه برای آنان دارای اهمیت است، توجه صرف به خود و عدم توجه به قضاوت‌های اجتماعی و کنترل والدین و دیگران است. آنان معتقدند تنوع سبک زندگی در جامعه کنونی از لزومات است و والدین نباید سعی نمایند نوجوانان خود را به آن شکلی درآورند که خود زندگی می‌کردند؛ آنان در سبک زندگی متمایز خود، در پوشش، ادبیات گفتاری، گذران اوقات فراغت، سبک موسیقی و استفاده از فضای مجازی با والدین خود احساس شکاف و دوری می‌کنند. همچنین نوجوانان در این برهه به

مقایسه زندگی خود و دیگر نوجوانان خارجی می‌پردازند و هویت خود را شکل می‌دهند که خود منجر به تفاوت بیشتر و عمیق‌تر با والدین‌شان می‌شود.

۵. نازیلا: نسل ما با نسل گذشته خیلی فرق دارد. نسل گذشته از همون بچگی بهشون اینو تحمیل کردن که این با این پوشش بده این با این پوشش خوبه یعنی اگر کسی رو با این پوشش دیدی اونو فرد خوب ببین آگه با اون پوششه اون فرد بده. ولی نسل ما دارد اینا رو عادی سازی میکنه مثلاً اگر هر فردی با هر گرایشی با هر رنگ پوستی با هر نوع اندامی با هر سلیقه‌ای که دارد ما داریم قبولش میکنیم اما نسل گذشته ما اینا تو مغزش نموده چون از همون بچگی اینا بهشون فرمان وارد کردن که نمخوان قبول کنن که هر فرد با هر نوع سلیقه و گرایشی قابل احترامه و باید براش احترام قائل بشیم.

نوجوانان در فرایند هویت‌یابی فرازمینه‌ای به استقلال توجه ویژه‌ای دارند. فردگرایی که بر زندگی آنان حاکم است باعث می‌شود در بعضی از موارد مسئولیت‌پذیری، مشارکت و همدلی کمتری در خانواده بروز دهند. این جهت‌گیری سبب ایجاد فاصله بین والدین و فرزندان شده است.

۱۱. مهناز: چون ما خودمونو با نوجوان خارجی مقایسه میکنیم این رسانه‌ها باعث بلند پروازی میشه و این رسانه‌ها به ما خیلی کمک میکنند. الان نوجوون ایرانی نباید فکرش این باشه که من اینکارو بلدم و اینکارو بلد نیستم الان افراد قدرتمند دنیا مثل ایلان ماسک که از ثروتمندترین‌های جهان خودش بدون اینکه فکر کنند میره توی برنامهش تویتتر هرچی خواست مینویسه بدون اینکه فکر بکنه قضاوت میشه اما نوجوون ایرانی از این میترسه اره اقا من یه قدم کج برداشتم دارن در مورد من قضاوت میکنن خودمون باید خودمونو دوست داشته باشیم به خودمون ایمان داشته باشیم که آقا قضاوت شدیم به ما ربطی نداره به فکر اونا ربط دارد اگر قضاوت شدیم هیچ ربطی به ما نداره اون فکر اوناست که باعث شده قضاوت بشیم اگر خودتون خودتونو ایمان داشته باشید قضاوت اونا براتون فایده‌ای نداره.

از اقدامات نوجوانان در این دوره هویت‌یابی فرازمینه‌ای است که مشارکت‌کنندگان از این طریق از یکسو به علایق و خواسته‌ها و اهداف خود فارغ از نظرات والدین و جامعه در حال شکل دادن هستند؛ در واقع در فرایند کاوش و شناخت خود و جهان اطراف به سر میبرند و ازسوی دیگر نوجوانان در این فرایند احساس فاصله را با والدین خود تجربه می‌کنند.

۲.۳ هراس اجتماعی

مشارکت‌کنندگان بیان کردند کنترل زیاد والدین نسبت به آنان و تجربه احساس فاصله و دوری از والدین منجر به هراس اجتماعی می‌شود. منظور از هراس اجتماعی آن است که در این دوره ترس و اضطراب نسبت به تعامل اجتماعی و ارتباطات اجتماعی رخ می‌دهد. این ویژگی شامل ترس از ورود به محیط‌های اجتماعی، احساس خجالت و عدم اطمینان به خود و دیگران، احساس ناامیدی و بی‌ارزشی، و حس تنهایی و بی‌پناهی می‌شود. مشارکت‌کنندگان اذعان داشتند کنترل و سخت‌گیری والدین نسبت به بیرون رفتن و وقت گذراندن خارج از خانه با دوستان دختر و پسر منجر به ایجاد احساس بی‌اعتمادی به محیط خارج از خانه و جامعه‌پذیری ناقص می‌شود.

۳. بهار: بابای من خوشش نمیومد کلا با کسی ارتباط برقرار کنم و من جوری هستم که رفیق زیاد دارم به قول مامانم رفیق بازم دوست و آشنا زیاد دارم اینجوری بود که اون منو محدود کرده بود. انتظار دارن ما هم مثل خودشون باشیم هرکاری که دوره ی خودشون انجام دادن ما هم همینکارو بکنیم یا دوس دارن همیشه به حرفاشون گوش بدیم ولی نمیدونن که این نمونه وقتی بچه با دوستاشون بیرون نره و ... یا حتی بعضی چیزا رو دوس دارن بیرون برن حتی با دوستاش در حد یه پارک برن ولی میگن اینکارا خوب نیست بد هستش و اینکارا باعث میشه فرزندشون از راه به در بشه خیلی مشکله از افکار قدیمی فکر میکنم به این صورته که خودشون هر کاری کردن ما هم باید انجام بدیم.

۲۰. زهرا: اونا قبول نکنن که ما از پس خودمون برمیایم و میتونیم از اتفاقات پیشگیری کنیم و پدر و مادر میگن جامعه پر از گرگه و ما هم میترسیم حتی نمیتونم تنهایی جایی بریم و این برامون مشکل میشه حتی تو سن بالا و نمیتونیم تو جامعه شرکت کنیم بخاطر حرفایی که تو بچگی زدن این لباسو بپوش اینو نپوش ارایش نکن سرت پایین باشه. مثل زمان قدیم میگن زن نباید از خونه بیرون بره اینجور نمیشه مثلاً شما میرید مغازه خانم ها با صدای اروم حرف میزنن چون گفتن زشته صداتون بلند باشه و خانم ها محتاط رفتار میکنن بالاخره باید آدما رو از هم تشخیص بدیم یه سریا خویین ی سریا بدن برای همین اگر از الان یاد بدن وارد جامعه بشیم و اطرافیانمون رو بشناسیم خیلی به دردمون میخوره برای ازدواجمون برای آیندمون نقش مفیدی داره.

مشارکت‌کنندگان معتقدند تجربه شکاف نسلی منجر به احساس تنهایی و جدا افتادگی در خانواده می‌شود، آنان احساس ترس را نیز تجربه میکردند زیرا نگران بودند در طول

زمان نتوانند شکاف بین خود و والدین‌شان را پر کنند. همچنین مشارکت‌کنندگان بیان کردند کنترل والدین منجر به آن می‌شود که در آینده نتوانند در محیط جامعه به صورت موثر ارتباط برقرار کنند و روابط دوستانه، زناشویی آنان در آینده دچار مشکل شود.

۳.۳ سازگاری و ارتقای فردی

نوجوانان در مواجهه با شکاف نسلی راهبردهای متعددی را در پیش می‌گیرند. یکی از راهبردهای نوجوانان تحت عنوان سازگاری و ارتقای شخصی است. منظور از سازگاری و ارتقای شخصی اعمالی است که مشارکت‌کنندگان در جهت رشد خود انجام می‌دهد و منجر میشود روابط سالم تری با والدین خود برقرار کند، همچنین منجر به استقلال و اعتماد به نفس و رشد و توسعه فردی میشود. این ویژگی شامل مراجعه به مشاور، کوتاه آمدن، عقب‌نشینی والدین، گوش دادن به حرف والدین، ایجاد سرگرمی برای خود، جواب نمیدن برای حفظ حرمت، صحبت در آرامش یادگیری طراحتی، کمانچه، دف، ادیت، شنا و ورزش، بلاگری کردن، کتاب خواندن، فیلم دیدن و... است. مشارکت‌کنندگان بیان کردند مراجعه به مشاور و سرمایه‌گذاری بر رشد فردی منجر به سازگاری با والدین و حل مشکلات و چالش‌های شده است. همچنین مشارکت‌کنندگان از طریق تعاملات سازنده با والدین خود، گذشتن از خواسته خود، استفاده از تجربیات والدین و همچنین ایجاد فرصت رشد و تجربه توسط والدین توانستند به سازگاری و در عین حال رشد خود در روابط با والدین دست یابند.

۱. مهسا: وقتی پیش مشاوره رفتیم گفت هیچ کار نمیتونی بکنی تنها راهش اینه که بیشتر باهاشون صحبت کنی به هر حال اونا توی این جامعه چهارتا پیرهن بیشتر از تو پاره کردنن میفهمن چی خوبه چی بده من نمیگم تو نمیفهمی ولی هنوز به سنی نرسیدی که بعضی چیزا رو درک کنی بعد این من نشستم باهاشون صحبت کردم اینجوری بود که اون خواسته ی که من میخواستم نبود ولی وقتی باهاشون صحبت کردم خیلی به روش خودشون منقانع کردن که اره این راه درست نیست و فلان... مشاور با بابام هم صحبت کرد و بابام سخت‌گیری هاش به مرور کمتر شد و حالا رابطمون خیلی خوب‌تر شده کلا از وقتی رفتم مشاوره بیشتر وقتمو با بابام میگذرونم.

مشارکت‌کنندگان زمانی که از والدین خود احساس شکاف را تجربه میکنند، با انجام فعالیت‌های خلاقانه بر احساس ناامیدی و ترس خود غلبه کنند و حتی از طریق فاصله خود

تفسیر و نحوه مواجهه نوجوانان با شکاف نسلی ... (حسین افراسیابی و فاطمه عادلخواه) ۲۱

را نیز از والدین کمتر کنند. آنان از طریق فعالیت‌های هنری و ورزشی خلاقیت خود را بیان میکنند، استعدادهایش را شکوفا کرده و از طریق فعالیت‌های جسمی و ذهنی به بهبود روحی و جسمی خود میپردازند. از دیگر واکنش‌های مشارکت‌کنندگان به احساس شکاف بین خود و والدین، فعالیت در فضای مجازی و بلاگری است. نوجوانان اذعان داشتند از این طریق، تجربیات، افکار و عقاید خود را با دیگران به اشتراک می‌گذارند و نقش فعالی در جامعه آنلاین دارند. این فعالیت می‌تواند به ارتقای مهارت‌های ارتباطی آنان کمک کند.

۲۶. فریبا: زمانی که احساس میکنم درکم نمیکند پست می‌ذارم، لایو می‌ذارم و بلاگری میکنم و با دوستای مجازیم ارتباط برقرار میکنم اجازه نمیدن از خونه برم بیرون و خوب منم از این طریق ارتباط برقرار میکنم و من خواهر و برادر هم ندارم که بتونم باهاشون وقت بگذرونم.

۱۶. آرزو: وقتی که از دستشون ناراحتم و دیگه نمیتونم باهم حرف بزنیم کمانچه تمرین می‌کنم.

سازگاری و ارتقای فردی می‌تواند به ایجاد سطح زندگی رضایت‌بخش‌تر و بهبود کیفیت زندگی نوجوان کمک کند.

۴.۳ مقاومت و گریز

منظور از مقاومت و گریز آن است که افراد در هنگام ایجاد اختلاف نظر با والدین خود و احساس تفاوت با آنان از راهبردهایی چون بداخلاقی، خشونت، پنهان کاری، سانسور خود، قهرکردن و گوشه‌گیری استفاده می‌کنند. و در واقع به جای حل مسئله به گریز از مسئله، مقاومت و ایجاد تنش در خانواده می‌پردازند. مقاومت کردن اصولاً به منظور دستیابی به خواسته انجام می‌شود و گاهی نیز نتیجه بخش است، اما به گفته مشارکت‌کنندگان اغلب مواقع منجر به بی‌احترامی، احساس رنجش، از بین رفتن حرمت‌ها و شکاف بیشتر بین والدین و فرزندان می‌شود.

۱۲. نگین: بعضیاش (شکاف و فاصله) باعث میشد بیشتر تو خودم باشم از دستشون ناراحت میشدم افسردگی بگیرم. خیلی حالم بد میشه حتی گریه میکنم حالم بد میشه عصبی میشم جیغ می‌زنم تو خودمم هستم بیرون نمیرم کم چیزی میخورم جایی که اونا میرن رو نمیرم. اولش گوشه گیر میشیم چند روز پیش یه بحث سر ارایش پیش اومد اولش گوشه گیر شدیم بعد چن روز باهاشون صحبت نکردیم اما خب نتونستم ادامه

بدم چون بالاخره خانوادم‌ن باید باهاشون صحبت کنم بعدش به خودم گفتم رویایی که دارم رو به مردم نگم بلکه با انجام دادنش نشونشون بدم با درس خوندن و ... به اونجایی ک میخوام برسم

گریز نیز به منظور دستیابی به خواسته‌ها در هنگام احساس شکاف و فاصله تجربه میشود اما نوجوان به منظور دست یابی به خواسته خود به پنهان‌کاری و سانسور خود رو می‌آورند؛ زیرا معتقدند والدین نمی‌توانند خواسته آنان را درک کنند و یا نیز ممکن است روی به تنهایی و انزوا آورند و دست از خواسته خود برداشته و رنجی را بر خود تحمیل می‌کنند و آن رنج تمایز از والدین است.

۱۴. سارا: اصولاً پنهان‌کاری می‌کنم تا بتونم اون کاری که میخوام را انجام بدم چون آگه بفهمند نمبگذارن کاری کنم.. مثلاً می‌خوام برم بیرون پنهان می‌کنم یا مثلاً دوست پسر داشتم باید پنهان می‌کردم که کسی نفهمه و خوب منم خوب یاد گرفتم که چکار کنم که لو نرسم و کسی متوجه نشه.

در این تجربیات ناآگاهی نوجوانان از شیوه‌های ارتباط موثر و ناآگاهی والدین نیز موثر است. ضرورت دارد فضایی پویا جهت ارائه نظرات فراهم شود.

۵.۳ محدودیت جنسیتی

مشارکت‌کنندگان بیان کردند جنسیت آنان منجر به کنترل بیشتر وسخت‌گیری زیاد والدین شده است که خود در نهایت منجر به ایجاد فاصله میان آنان و والدین‌شان شده است. منظور از هراس اجتماعی آن است که نوجوانان دختر به علت کنترل والدین و جامعه، از تعامل اجتماعی و ساخت شبکه ارتباطی باز می‌مانند و در واقع جامعه در برابر آنان چون غولی ترسناک تجسم می‌شود؛ مهم‌ترین عامل شکاف بین والدین و فرزندان از دید دختران مشارکت‌کننده کنترل‌گری و هراس اجتماعی است؛ مشارکت‌کنندگان بیان می‌کردند ترس از آبرو، ترس از قضاوت، کنترل‌گری از ترس آبرو، زشت دانستن کافه رفتن، دختر خونگی باشه، مرد سالاری خانواده، عدم حق انتخاب فرزندان، تبعیض بین دختر و پسر، سخت‌گیری بیشتر به فرزند دختر هراس اجتماعی آنان را شکل داده و در واقع فرصت رشد اجتماعی و افزایش هوش اجتماعی آنان را نیز گرفته است.

تفسیر و نحوه مواجهه نوجوانان با شکاف نسلی ... (حسین افراسیابی و فاطمه عادلخواه) ۲۳

۲۲. یسنا: داداشه بگه دوست دختر دارم مادریه میگه قربونت برم. بعد ما بگیم دوست پسر داریم با تیر و توپ میزنتمون.

دختران نوجوان بیان کردند والدین از ترس آبرو مداوم آنان را کنترل کرده و در روابط اجتماعی برای آنان چارچوب مشخص می‌کنند. ترس از قضاوت دیگران نیز دختران را در روابط اجتماعی محدود می‌کند و والدین در واقع با انگیزه دوری از قضاوت دیگران (همسایگان، فامیل و...) دست به ایجاد چارچوب در روابط دختران می‌زنند؛ برای نمونه، وقت گذراندن در کافی‌شاپ در میان مشارکت‌کنندگان عمل ممنوعه بود. مشارکت‌کنندگان بیان کردند. آنان همچنین بیان کردند مردسالاری حاکم در خانواده منجر به گسست عاطفی پدر و دختر شده است؛ همچنین در جامعه یزد نیز دخترانی که وقت زیادی را در منزل می‌گذرانند مورد اقبال هستند. تبعیض میان فرزندان دختر و پسر نیز زمینه بروز شکاف میان دختران و والدین را فراهم می‌کند زیرا دختران در قیاس با برادران خود بیان کردند که انتظارات بیشتر، کنترل بیشتر و در واقع تعهدات بیشتری را باید پذیرا باشند.

۱۸. آیدا: تفکر مامان مال قدیم بوده از لحاظ دوس داشتن و زمان فرق کرده اینا شاید چون مامانم مال یه زمان دیگه ای بودن اخلاق و فرهنگی دیگه و چیزای مختلفی که من بعضی چیزاشو دوس دارم ولی برادر بزرگترم چون فرزند اوله نسبت به من خیلی با دوستاش میره بیرون ولی وقتی به من میرسه این کار خوب نیست نرو بیرون حتی بعضی مواقع لبنیات چیزی بخوام بخرم میگن که برادرت باهات باشه جامعه نا امن هستش و از این حرفا میخوام بگم چرا برادر من همه کار میتونسته بکنه. قدیم میگن زن نباید از خونه بیرون بره اینجور همیشه مثلاً شما میرید مغازه خانم ها با صدای اروم حرف میزنن چون گفتن زشته صداتون بلند باشه و خانم ها محتاط رفتار کنن

در جوامع در حال گذار، مردسالاری حاکم منجر به کنترل بیشتر فرزندان دختر و در واقع به بیان مشارکت‌کنندگان خانگی شدن آنان می‌شود که اصطلاحی در میان یزدی‌ها است دختر خانگی دختری است که تحت کنترل والدین بوده و در اجتماع حضور کمتری دارند و در واقع در آینده نیز برای ازدواج دختر مطلوبی تلقی می‌شود. هراس اجتماعی دختران نوجوان منجر به بازتولید فرودستی زنان، تن به ازدواج زود هنگام برای رهایی از شرایط می‌شود.

۶.۳ نابسامانی خانوادگی

منظور از نابسامانی خانوادگی آن است که در خانواده‌هایی که اتفاقاتی چون طلاق، تجدید فراش یکی از والدین، چند همسری، دوری پدر از خانواده به علت کار، مریضی لاعلاج یکی از اعضای خانواده، دعوای مداوم زناشویی رخ می‌دهند، مشارکت‌کنندگان احساس فاصله بیشتری را با والدین خود داشتند. در واقع موارد ذکر شده زمینه شکاف بیشتر والدین و فرزندان را فراهم می‌کند و نوجوانانی که در چنین خانواده‌هایی رشد یافته‌اند رنج دوری و فاصله بیشتر از والدین را تجربه می‌کنند.

۲. مهدیه: پدر و مادرم دارن طلاق میگیرن، پدرم معتاده. خیلی مادرم سخت میگیره کلا هفته ای یه بار باهام حرف میزنه، اصولاً نصیحتت میکنه. مثلاً به راه راست هدايت میکنه. نمیداره با دوستان برم بیرون دلم میخواد مثل همه باشم نمیداره، (گریه) دیگه نمیداره ابرو هام رو بردارم. حس میکنم من رو دوست نداره میگه بنابر خودم رفیقت باشم اما نمیتونم مثل رفیقم بدونمش چون داد میزنه و اینا.. زیاد سرکار است نمیتونم باهاش حرف بزنم؛ دنبالن همش راه خونه و مدرسه نزدیکه اما بازم سرویس گرفتن تعقیب میکنه تا توی خیابون نخندم میخوام آزاد تر باشم...

مشارکت‌کنندگان در چنین خانواده‌هایی رنج جدا افتادگی بیشتری را متحمل می‌شدند و این خود در ادامه منجر به افزایش آسیب‌های اجتماعی مانند روابط خارج از عرف، اقدام به خودکشی و مشکلات تحصیلی شده بود.

۳. کیانا: نه ساله پدرم ازدواج مجدد داشته، اصلاً خونه نمیداد، هیچ کس ما رو درک نمیکنه. بابام کلاً به حرفم گوش نمیده بهم میگه اگه جدا بشیم اصلاً تو رو به عنوان فرزندانم قبول نمیکنم. اصلاً بهم اهمیت نمیدن حس اضافی بودن دارم چندانبار خودکشی کردم. سه تا بسته قرص خوردم. حس غم و ناراحتی دارم. بهم میگفتن ازدواج کن از دستت راحت میشیم؛ من نمیخوام تو این سن (۱۵ سال) ازدواج کنم (بغض و گریه).

در چنین خانواده‌هایی ارتباط نوجوان با دیگر اعضای خانواده، صحبت کردن با نوجوانان درباره احساساتشان و ایجاد فضای امن و پذیرا برای بیان نیازها و احساسات آنها، می‌تواند بهبود روابط خانوادگی و کاهش تأثیرات نابسامانی‌ها موثر واقع شود. نابسامانی خانوادگی می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر احساس بیشتر شکاف نسلی دارد. وقوع رویدادهای نابسامان در خانواده، می‌تواند منجر به ایجاد فاصله و عدم توازن بین اعضای مختلف خانواده شده است. وقوع رویدادهایی مانند طلاق، دوری یکی از والدین، دعوای مداوم

تفسیر و نحوه مواجهه نوجوانان با شکاف نسلی ... (حسین افراسیابی و فاطمه عادلخواه) ۲۵

زناشویی و... باعث کاهش ارتباط عمیق و صمیمی بین والدین و فرزندان می‌شود. فرزندان احساس بی‌توجهی یا ناامنی می‌کنند و به دلیل عدم حضور والدین یا تنش‌ها در خانواده، احساس عدم اطمینان به روابط خانوادگی دارند. این موضوع باعث شکاف نسلی بین والدین و فرزندان شده است.

۷.۳ بازاندیشی ارزشی

منظور از بازاندیشی ارزشی آن است که ارزش‌ها و ضد ارزش‌ها در میان نوجوانان و والدین متفاوت شده است. آنچه نوجوان ارزش می‌پندارد برای والدین بی‌معنا و یا حتی ضد ارزش تلقی می‌شود. با گذشت زمان و تغییرات اجتماعی، نسل‌های مختلف دارای دیدگاه‌ها و ارزش‌های متفاوتی هستند. فرزندان درباره مسائل اجتماعی، فرهنگی، محیط زیستی و سیاسی نگرش‌ها و اعتقادات متفاوتی نسبت به والدین خود دارند. از جمله ارزش‌های مشارکت‌کنندگان عبارت‌اند از عدم نگاه منفی به همجنس‌گرایی، گرایش‌های متفاوت جنسی، داشتن دوست اجتماعی، ضرورت دوستی برای جامعه‌پذیری، وقت‌گذارانی با دوستان، عدم نگاه جنسیتی به مشاغل زنانه و مردانه، نگاه برابری، نگاه مساوی طلبانه، نگاه تبعیض به زن و...

۱۶. آرزو: نسل آینده با نسل گذشته خیلی فرق دارد. نسل گذشته از همون بچگی بهشون اینو تحمیل کردن که این با این پوشش بده این با این پوشش خوبه یعنی اگر کسی رو با این پوشش دیدی اونو فرد خوب ببین آگه با اون پوششه اون فرد بده. ولی نسل ما داره اینا رو عادی سازی میکنه مثلاً اگر هر فردی با هر گرایشی با هر رنگ پوستی با هر نوع اندامی با هر سلیقه ای که داره ما داریم قبولش میکنیم اما نسل گذشته ما اینا تو مغزش نموده چون از همون بچگی اینا بهشون فرمان وارد کردن که نمیخوان قبول کنن که هر فرد با هر نوع سلیقه و گرایشی قابل احترامه و باید براش احترام قائل بشیم.

عوامل متعددی در تغییر ارزش دختران مشارکت‌کننده دخیل هستند. رسانه‌ها، محیط زندگی و دوستان از جمله عوامل مهم هستند. نوجوانان در سبک زندگی خود در اموری چون تمرکز بر ارتباط با دوستان، تمرکز بر تفریح و گذران اوقات فراغت در خارج از منزل، شکستن تابوهای جنسی و کلیشه‌های مربوط به زنان احساس تفاوت از والدین را داشتند.

۲۹. مریم: تبعیض جنسیتی داشتن. الان مردا باید با زنا تو یه سطح برابر باشن. خانوم ارزشی که برای یه کارگر قائلیم باید برا کارمندم همون ارزش رو قائل باشیم نه بیشتر نه کمتر. ارزش مرد و زنم همینه. ارزش زن تو جامعه باید با مرد برابر باشه که متناسفانه از قدیم توی ذهنمون کردن مرد و زن برابر نیستن.

سبک زندگی نوجوان، ارزش‌های او نسبت به جنسیت، گذران اوقات فراغت، دوستی و اهداف او در ارتباط با خانواده، فردگرایی بیشتر نوجوان در جامعه امروز قابل مشاهده است.

۸.۳ مقوله مرکزی: برساخت خویشتن متمایز

بعد از یکپارچه‌سازی، ترکیب و تلفیق مقولات، مقوله «برساخت خویشتن متمایز» را به عنوان مقوله نهایی ساختیم. برساخت خویشتن متمایز برآیند فرایند شکل دادن خود، واکنش‌ها و رفتار نوجوان در مواجهه با تفاوت‌هاست. برساخت خویشتن متمایز به معنای ساخت هویت متمایز و مجزا از والدین است. نوجوانان در مواجهه با تفاوت نسلی به شناخت خود می‌رسد و ارزش‌ها و سبک زندگی متمایز خویش را شکل می‌دهد. نوجوان در مواجهه با تفاوت نسلی به درک هویت و شخصیت متفاوت خویش از والدین می‌رسد. این شکل‌گیری هویت متمایز برای نوجوان رنجی آمیخته با رشد را به ارمغان آورده است. به طور کلی اگرچه تفاوت نسلی به عنوان رنج و مسئله برای نوجوان مطرح است؛ اما در کنار آن رشد و توسعه شخصیت نیز در حال وقوع است و آنچه حائز اهمیت است شیوه مواجهه و برخورد با تفاوت‌ها است. برخی از نوجوانان در مواجهه با تفاوت‌های خود در زمینه سبک زندگی، ارزش‌های مرتبط با زن، جنسیت، رابطه جنسی، دوستی، ارزش به خانواده، فردگرایی و جهانی اندیشیدن فارغ از مرزهای جغرافیایی دست به اقداماتی می‌زنند از جمله یادگیری مهارت‌های هنری از قبیل یادگیری موسیقی، نقاشی، ورزش، آرایشگری، یا روی آوردن به بلاگری در اینستا و یا تولید محتوا در کانال یوتیوب و ادیت عکس و فیلم که در واقع منجر به شکوفایی استعدادها می‌شود؛ در میان برخی از مشارکت‌کنندگان نیز مواجهه با تفاوت نسلی منجر به افزایش هوش هیجانی می‌شود بدین معنا که نوجوان به سازگاری، افزایش توان گفتگو و چانه زنی، افزایش تحمل و کنار آمدن با شرایط می‌رسد که عوامل مداخله‌گری چون مراجعه به روان‌شناس، مشورت با همسالان نیز توانسته است به رشد نوجوان کمک کند. در مقابل نیز برخی از نوجوانان در مواجهه با تفاوت نسلی به گوشه‌گیری، انزوا، احساس طرد، تنهایی، خشونت، قهر، پنهان‌کاری روی می‌آورند که عاملی

در جهت رنج آنان است. بنابراین، هر چند تفاوت نسلی واقعیت اجتماعی است، اما نحوه مواجهه نوجوان با این تفاوت‌ها نقش گرانی در تعیین این دارد که آیا نوجوانان بیشتر رنج می‌برند یا بیشتر رشد می‌کنند. عواملی مانند حمایت والدین، سطح تحصیلات والدین، درک و پذیرش والدین نسبت به نوجوان و همچنین طبقه اجتماعی می‌توانند به عنوان عوامل تعیین کننده در تجربه نوجوان از تفاوت نسلی در نظر گرفته شوند.

۴. بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی پژوهش حاضر، شناخت تفاوت‌های نوجوان و والدین‌شان از دیدگاه نوجوانان، بررسی شیوه‌های مواجهه نوجوانان با تفاوت نسلی و پیامدهای تفاوت نسلی برای نوجوانان است. نتایج تحقیق در قالب مقولات هویت‌یابی فرازمینه‌ای، هراس اجتماعی، سازگاری و ارتقای فردی، مقاومت و گریز، محدودیت جنسیتی، نابسامانی خانوادگی، بازاندیشی ارزشی مطرح شد. در این پژوهش دو شیوه کلی مواجهه احصاء شد؛ مواجهه نوجوان با تفاوت نسلی به صورتی که منجر به رشد فردی و یا سازگاری با محیط خانوادگی می‌شود و مواجهه همراه با مقاومت و گریز که منجر به رنج می‌شود. در مواجهه همراه با رشد فردی نوجوان به مهارت‌آموزی در هنگام تفاوت با والدین روی می‌آورد؛ خواه انگیزه آن کسب درآمد باشد یا ایجاد مفردی جهت گریز از درگیری با والدین؛ و گاه نیز به سازگاری می‌رسد که حاصل گفت‌وگو و تعامل سازنده بین او و والدین است که این خود نیز وابسته به بستر خانواده و پذیرنده بودن خانواده است؛ گاه نیز سازگاری در سکوت به منظور حفظ احترام والدین است که در واقع پیام آور نوعی انفعال است. این شیوه از مواجهه با تفاوت نسلی رشد و ارتقاء مهارت‌های ارتباطی، هنری و اجتماعی را برای نوجوان به ارمغان می‌آورد. برخی نوجوانان نیز در مواجهه با تفاوت نسلی توانایی سازگاری ندارند و با والدین‌شان وارد ستیز می‌شوند که باعث می‌شود به خود از لحاظ روحی و جسمی آسیب رسانند و مداوم با احساس تنهایی و افسردگی درگیر باشند که این نوع از مواجهه در خانواده‌های نابسامان بیشتر رخ می‌دهد؛ خانواده‌هایی که درگیر طلاق، اعتیاد یکی از والدین، ازدواج مجدد پدر هستند.

نوجوان با توجه به گسترش رسانه‌ها، برای ساخت هویت متمایز خود از والدین دست به مقایسه خود با نوجوانان داخل و خارج از کشور از طریق فضای مجازی می‌زند. فرایند مقایسه نوجوان منجر به شکل‌گیری جهانی‌اندیشیدن می‌شود و نوجوان درحین ساخت

هویت خود، انتخاب پوشش، سبک زندگی، ارزش‌ها از بستر و محیط محدود زندگی رهایی یافته و سبکی متمایز از دیگران را بر می‌گزیند و این خود منجر می‌شود از قضاوت اجتماعی و نظرات اطرافیان خود را بی‌نیاز یابد و در واقع یکی از مهم‌ترین ارزش‌های بر ساخته آنان فردگرایی است. در این میان بستر جامعه همچنان سستی است و از نگاه دختران نوجوانان، والدین نیز دست به کنترل نوجوان به منظور جلوگیری از قضاوت‌های اجتماعی می‌زنند و مردسالاری حاکم عاملی می‌شود جهت کنترل بیشتر فرزندان دختر در مقایسه با فرزندان پسر. پیامدی که کنترل والدین بر زندگی دختران نوجوانان دارد آن است که نوجوان قابلیت تعامل اجتماعی سازنده را از دست می‌دهد.

تحقیق حاضر به نقش برجسته رسانه‌ها در هویت‌یابی نوجوان و هویت سیال نوجوان دست یافت که همسو با یافته‌های سهراب زاده و همکاران (۱۳۹۸)، جمشیدی‌ها و خالق پناه (۱۳۸۸) است. یافته‌های پژوهش حاضر همسو با نظریات نیل هاو و اشتروس است بدین جهت که هر نسل ویژگی‌ها، ارزش‌ها و تجربیات منحصر به فردی دارد که جهان بینی و تعامل آنها با نسل‌های دیگر را شکل می‌دهد؛ همچنین در نسل قهرمان تمرکز بر خودسازی و سازگاری است که یکی از شیوه‌های مواجهه نوجوانان با تفاوت نسلی نیز همین است و در نسل کوچ‌نشین تمرکز بر سرکشی و مقاومت آنها در برابر هنجارهای اجتماعی است که همسو با مقولات گریز و مقاومت و سازگاری و ارتقاء فردی است.

تمرکز مطالعه بر محیط خانواده و تأثیر والدین بر مواجهه با تفاوت‌های نسلی با تأکید هاو و استراوس بر نقش والدین در شکل‌دهی چرخه‌های نسلی همسو است. به طور کلی، پژوهش حاضر با برجسته کردن پتانسیل رشد شخصی و سازگاری در مواجهه با تفاوت‌های نسلی، و همچنین تأکید بر نقش آموزش، طبقه اجتماعی و رسانه‌های اجتماعی در شکل‌دهی ارزش‌ها و باورهای نسلی، نظریه‌های قبلی را غنی می‌کند و بسط می‌دهد. علاوه بر این، بر اهمیت تأثیر والدین و هنجارهای فرهنگی در شکل‌دهی رفتار و هویت نوجوانان تأکید می‌کند. تحقیق ژان تونگ بر فردگرایی اشاره می‌کند که با تمرکز بر رشد و انطباق شخصی در مواجهه با تفاوت نسلی ارائه شده در تحقیق حاضر همسو است. روند مقایسه نوجوانان از طریق فضای مجازی نیز به تحقیقات تونگ در مورد تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر شکل‌گیری هویت و ارزش‌ها مربوط می‌شود. علاوه بر این، اشاره به کنترل والدین بر دختران نوجوان و بازتولید نقش‌های جنسیتی با تحقیقات تونگ در مورد تأثیر هنجارها و انتظارات فرهنگی بر رفتار نوجوانان و سلامت روان همسو است. پژوهش

تفسیر و نحوه مواجهه نوجوانان با شکاف نسلی ... (حسین افراسیابی و فاطمه عادلخواه) ۲۹

حاضر بیان میکند که تفاوت‌های نسلی می‌تواند باعث تنش و درگیری شود، اما این پتانسیل را نیز دارد که منجر به رشد شخصی و سازگاری شود که از جهتی که منتج به تنش میشود همسو با نظریات مانهایم است. اما یافته جدید این پژوهش توانایی شکاف نسلی در شکل دهی هویت متمایز و رشد یافته نوجوان است.

پیشنهادهات: دوره نوجوانی، دوره پرتنش و ناشناخته است که لازم است مورد توجه و آگاه سازی گسترده قرار گیرد. نوجوانان، والدین و مدارس نیاز به آموزش و کمک بیشتری دارند. والدین و نوانان برای کنار آمدن با شکاف های این دوره مورد حمایت از نظر مشاوره، بیمه و آگاهی بخشی قرار گیرند. آموزش و حمایت از خانواده هایی که درگیر چالش هایی مانند طلاق، اعتیاد یا ازدواج مجدد هستند تا به نوجوانان کمک کند تا با تفاوت های نسلی به شیوه ای سالم کنار بیایند. برای نوجوانانی که با مسائل مربوط به سلامت روان مرتبط با تفاوت های نسلی، مانند تنهایی یا افسردگی دست و پنجه نرم می کنند، منابع حمایتی در نظر گرفته شود. تشویق نوجوانان به توسعه مهارت ها و علایقی که به آنها کمک کند تا با خود در حال تغییرشان و دنیای در حال تغییر اطراف خود سازگار شوند.

کتابنامه

- احمدی، حبیب، ایمان، محمد تقی، طبعی، منصور و زنگنه، محمد. (۱۴۰۲). بررسی تبیینی متوالی شکاف ارزش های فرهنگی بین مادران و دختران. *جامعه شناسی آموزش و پرورش*، ۹(۱)، ۹۹-۱۱۲.
- ارجمندی، حسین، حسن پور، محسن، ارجمندسیاهپوش اسحق و ارجمندسیاهپوش، بهاره. (۱۳۹۲). شکاف نسلی و عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر آن در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اندیمشک. *جامعه شناسی مطالعات جوانان*، ۴(۱۱)، ۲۹-۴۸.
- اعتمادی فرد، سید مهدی و حسین زاده، حسام. (۱۴۰۰). نگرش به بدن: تفاوت یا تعارض نسلی (مطالعه نگرش نسلی بدنمندی نوجوانان در شهر تهران). *مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، ۱۰(۲)، ۴۷۱-۴۹۷.
- افلاکی فرد، حسین، میرشاجعفری، سید ابراهیم، سعادتمند، زهره و کشتی آرای، نرگس. (۱۳۹۲). شکاف نسلی و انتزاع ابعاد تربیت بین نسلی در قلمرو برنامه درسی: یک مطالعه کیفی. *رهیافتی نو در مدیریت آموزشی*، ۱۵(۴)، ۲۱۷-۲۴۷.

- امیر مظاهری، امیر مسعود و منجری پور، زینب. (۱۳۹۵). عوامل اجتماعی موثر بر شکاف بین نسلی (مطالعه موردی والدین و جوانان هجده تا بیست و چهار (۱۸ تا ۲۴) ساله شهر دزفول). *تغییرات اجتماعی - فرهنگی*، ۱۳(۱)، ۱-۱۶.
- بختیاری، آمنه و نصیری، بهاره. (۱۳۹۷). تأثیر آموزش های نرم افزارهای هوشمند موبایلی (تلگرام و اینستاگرام) در ایجاد شکاف نسلی دختران با مادرانشان در نظام آموزش عالی ایران. *پژوهش در نظام های آموزشی*، ۱۲ (ویژه نامه)، ۹۵۱-۹۶۷.
- پرچمی، داود و درخشان، فاطمه. (۱۴۰۰). بررسی شکاف اجتماعی و عوامل موثر بر آن؛ مورد مطالعه: شهر تهران. *جامعه شناسی کاربردی*، ۳۲(۳)، ۱-۲۶.
- ترکی، روح اله و احمدی شکوه، علی. (۱۳۹۷). شکاف نسلی و عوامل تأثیرگذار در میان دانش آموزان آموزشگاه های زبان انگلیسی؛ منطقه جنوب شرق تهران. *پژوهش ملل*، ۳۴(۳)، ۱۰۵-۱۱۸.
- جان علی زاده چوب بستی، حیدر، و سلیمانی بشلی، محمدرضا. (۱۳۹۰). شکاف نسلی: توهم یا واقعیت؟. *جامعه شناسی مطالعات جوانان*، ۱۱(۱)، ۶۳-۹۹.
- جمشیدی ها، غلامرضا، و خالق پناه، کمال. (۱۳۸۸). دگرگونی نسلی و هویت اجتماعی در کردستان: مطالعه جوانان شهر سقز. *پژوهش جوانان، فرهنگ و جامعه*، ۳(۳)، ۵۳-۸۱.
- حبیبی، فاطمه، اکوانی، حمداله، نیکفر، جاسب و باقری دولت آبادی، علی. (۱۴۰۲). تبیین و ارزیابی مولفه های شکاف نسلی در تعامل با شبکه های اجتماعی مجازی با تأکید بر مولفه سیاسی (مورد مطالعه: شهروندان شهر تهران). *مطالعات بین رشته ای دانش راهبردی*، ۱۳(۵۱)، ۱۱۵-۱۹۱.
- حیدرآبادی، ابوالقاسم، رمضانپور، امین، مجتبی، سیده سمیه و فیروزمند، مجید. (۱۳۹۴). بررسی پدیده شکاف نسلی و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن در بین والدین و دانشجویان (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل). *تغییرات اجتماعی - فرهنگی*، ۱۲(۲)، ۴۳-۶۶.
- دانش، پروانه، ذاکری نصرآبادی، زهرا و عبداللهی، عظیمه سادات. (۱۳۹۳). تحلیل جامعه شناختی شکاف نسلی در ایران. *جامعه پژوهی فرهنگی*، ۵(۳)، ۱-۳۰.
- راغفر، حسین، و باباپور، میترا. (۱۳۹۳). تجزیه و تحلیل رفتار بین نسلی هزینه مصرفی خانوارهای شهری با استفاده از داده های شبه تابلویی. *مطالعات اقتصادی کاربردی ایران (مطالعات اقتصادی کاربردی)*، ۳(۱۰)، ۱۷۷-۱۹۹.
- ربانی، علی، و محمدزاده یزد، عاطفه. (۱۳۹۱). بررسی کیفی شکاف نسلی ارزشی بین مادران و دختران در مشهد با تأکید بر ارزش های دینی. *جامعه شناسی کاربردی (مجله پژوهشی علوم انسانی دانشگاه اصفهان)*، ۲۳(۲ (پیاپی ۴۶))، ۶۵-۸۸.
- رهبر، عباسعلی، خرمشاد، محمدباقر، آدمی، علی و والی، علی. (۱۳۹۹). تبیین تفاوت نسلی در جامعه امروز ایران بر پایه ی ارزش های هویتی. *مطالعات ملی*، ۱۱(۲۱)، ۴۷-۶۶.

تفسیر و نحوه مواجهه نوجوانان با شکاف نسلی ... (حسین افراسیابی و فاطمه عادلخواه) ۳۱

ساروخانی، باقر و صداقتی فرد، مجتبی. (۱۳۸۸). شکاف نسلی در خانواده ایرانی؛ دیدگاه ها و بینش ها. *پژوهش نامه علوم اجتماعی*، ۳(۴)، ۷-۳۱.

سهراب زاده، مهران، پرنیان، لیلا، نیازی، محسن، خواجه نوری، بیژن و صادقی ده چشمه، ستار. (۱۳۹۸). مطالعه‌ی کیفی تجربه شکاف نسلی (نمونه مورد مطالعه: دختران شهر کرمانشاه). فصلنامه زن و جامعه، ۱۰(۳۷)، ۱-۲۸.

عباسی اسفجیر، علی اصغر وسام، شیما و امیریان، ریحانه. (۱۳۹۲). شکاف نسلی در ارزشها: بررسی مقایسه‌ی جوانان و سالمندان. *تغییرات اجتماعی-فرهنگی*، ۱۰(۳).

قره یاضی، هایده، تاج الدین، محمد باقر و شکریبگی، عالییه. (۱۴۰۲). تجربه زیسته نسلی در پرتو تحولات فرهنگی مورد مطالعه: مقایسه نسل های دهه ۴۰ و ۷۰ منطقه ۱۴ تهران. *مطالعات راهبردی زنان*، ۲۵(۹۷).

کفاشی، مجید. (۱۳۹۴). عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر شکاف نسلی جوانان شهر تهران. زن و جامعه، ۲۱(۶)، ۶۷-۸۶.

مستخدمین حسینی، حمید، سوادیان، پروین و کریمیان، حبیب‌الله. (۱۴۰۱). شکاف نسلی و تجربه زیسته والدین سمنانی از فضای مجازی. *پژوهش های انتظامی - اجتماعی زنان و خانواده*، ۱۸(۱۰)، ۲-۲۸. معیدفر، سعید. (۱۳۸۳). شکاف نسلی یا گسست فرهنگی: (بررسی شکاف نسلی در ایران). *نامه علوم اجتماعی*، ۲۴، ۵۵-۸۰.

مهری، بهار و رحمانی، سحر. (۱۳۹۱). بررسی شکاف نسلی به لحاظ وضعیت دینداری دو نسل دهه ۵۰ و ۷۰ (با تاکید به بعد مناسکی). *مجله مطالعات جامعه شناختی جوانان*، ۳(۶)، ۹-۳۶.

Abu Aleon, Turky, Weinstock, Michael, Manago, Adriana M, & Greenfield, Patricia M. (2019). Social change and intergenerational value differences in a Bedouin community in Israel. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 50(5), 708-727 .

Al-Lawati, Suad. (2019). Understanding the psychology of youths: Generation gap. *International Journal of Psychology and Counselling*, 11(6), 46-58 .

Etezady, Ali, Shaw, F Atiyya, Mokhtarian, Patricia L, & Circella, Giovanni. (2021). What drives the gap? Applying the Blinder-Oaxaca decomposition method to examine generational differences in transportation-related attitudes. *Transportation*, 48, 857-883 .

Howe, Neil, & Strauss, William. (1992). The new generation gap. *ATLANTIC-BOSTON*.

Kravchenko, Karina, & Jarasiunaite-Fedosejeva, Gabija. (2022). Generational attitudes towards homosexuality across Europe: Why individual and country-related factors matter?. *Global journal of sociology*, 12(1), 12-30.

Mannheim, Karl. (1998). The sociological problem of generations. In *Essays on the sociology of knowledge* (pp. 163-196). Taylor Francis Books UK.

- Perveen, Kausar, Usman, Naila & Aftab, Rabia. (2013). Interaction pattern and generation gap between offspring and parents. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 5(1).
- Popescu, Alexandra. (2019). The brief history of generation—defining the concept of generation. An analysis of literature review. *Journal of Comparative Research in Anthropology and Sociology*, 10(02), 15-30 .
- Rahim, Muhammad, & Tareen, Muhammad Alam. (2022). Social Change and its effects on Generation Gap in the Pashtun Society of Balochistan. *International Research Journal of Management and Social Sciences*, 3(2), 111-124 .
- Strauss, William, Howe, Neil. (1991). *Generations : the history of America's future, 1584-2069*. New York: Morrow..
- Strauss William, & Howe, Neil. (1997). *The Fourth Turning: What the Cycles of History Tell Us About America's Next Rendezvous with Destiny*: Crown.
- Twenge, Jean M. (2013). The evidence for generation me and against generation we. *Emerging Adulthood*, 1(1), 11-16.
- Twenge, Jean M. (2017). Have smartphones destroyed a generation. *The Atlantic*. <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2017/09/has-the-smartphone-destroyed-a-generation/534198/>
- van Twist, Amanda van Eck Duymaer, & Newcombe, Suzanne. (2021). Strauss-Howe generational theory. URL: <https://www.cdamm.org/articles/strauss-howe> (accessed: 19.11. 2022).